

KAJ ZMOREM NA PODROČJU SOCIALNE IN DRŽAVLJANSKE KOMPETENCE

Navodila za uporabo pripomočka

---

1. KORAK

Pozorno preberite spodnji seznam, tako da si natančno ogledate posamezno področje in izberete tiste trditve, ki najbolj ustrezajo tistemu, kar zares **ZMORETE**.

Pri tistih trditvah, ki ste jih izbrali, naredite **kljukico** v kvadratke poleg njih.

---

2. KORAK

Pozorno preberite spodnji seznam, tako da si natančno ogledate posamezno področje in izberete tiste trditve, ki predstavljajo del znanja, ki ga pri sebi **NAJBOLJ POGREŠATE**.

Pri tistih trditvah, ki ste jih izbrali, naredite **križec** v kvadratke poleg njih.

---

3. KORAK

Ta korak je posebno pomemben, če uporabljate instrument pri samostojnem učenju. Ocenite, kolikšen delež temeljne zmožnosti obvladujete, tako da primerjate število kljukic z vsoto 43, kar je skupno število vseh kljukic. Ko pregledate svoj izid, boste lahko izbrali eno od spodnjih trditev:

- **Večina odgovorov je obkljukanih.**
- **Polovica ali manj odgovorov je obkljukanih.**

Večina odgovorov je obkljukanih. – Osnove socialnih in državljanskih kompetenc obvladujete. Zdaj pogledajte, kje ste kvadratke označili s križci. To so področja, na katerih bi bilo koristno v prihodnje posebno delati, čeprav poznate osnove.

Polovica ali manj odgovorov je obkljukanih. – Ta izid vam pove, da so dopolnitve vaših socialnih in državljanskih kompetenc nujno potrebne, saj so v tem seznamu navedene le najbolj osnovne veščine, spretnosti in znanje, da sploh lahko govorimo o zmožnosti. Pogledajte, kje ste odgovore označili s križci. To so področja, kjer bi bilo smiselno najprej začeti.

PRAVICE IN DOLŽNOSTI

POZNAVANJE TEMELJNIH ČLOVEKOVIH PRAVIC IN DOLŽNOSTI

Vem, da imam zagotovljeno varstvo osebnih podatkov in človekovih pravic. Vem pa tudi, da so moje pravice omejene s pravicami drugih.

ZAGOTOVLJENO VARSTVO OSEBNIH PODATKOV IN ČLOVEKOVIH PRAVIC

Moj osebni zdravnik mora varovati moje osebne podatke o zdravju, zato mu zaupam tudi manj prijetne podatke o sebi in svojih življenjskih navadah.

OSEBNA PRAVICA JE OMEJENA S PRAVICAMI DRUGIH

Imam pravico do svobode gibanja, a zaradi varovanja zdravja drugih moram sprejeti odlok, da ne smem iz svoje občine.

SPOŠTOVANJE DOLŽNOSTI

Kljub svojemu mnenju o smiselnosti predpisanih ukrepov upoštevam navodila za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni.

RAVNANJE V SKLADU Z DRŽAVLJANSKIMI PRAVICAMI IN OPRAVLJANJE DOLŽNOSTI

Zavedam se, da s svojim delovanjem lahko vplivam na pomembne odločitve, zato ne odklonim sodelovanja v javnomnenjski raziskavi, čeprav mi to vzame nekaj prostega časa.

RAVNANJE V SKLADU Z DRŽAVLJANSKIMI PRAVICAMI

Verjamem, da s svojim delovanjem lahko vplivam na pomembne odločitve, na primer tako, da se udeležim volitev.

POZNAVANJE RAZLIČNIH DRUŽBENIH VLOG V SKUPNOSTI

Vem, da moja vloga starša vpliva tudi na moje delo, da na primer zaradi neprespane noči in zaradi otrokove bolezni včasih na delovnem mestu ne morem biti povsem zbran.

POZNAVANJE VLOG V SKUPNOSTI

Poznam svojo pravico do izražanja drugačnega mnenja in vem, da so demonstracije legitimna oblika izražanja nasprotovanja. Če se demonstracij udeležim, se zavedam posledic, ki me kot udeleženca lahko doletijo, če ne spoštujem pravil mirnega demonstriranja in javnega reda.

DRŽAVLJANSKA ZAVEST

POZNAVANJE DRŽAVNIH SIMBOLOV

Vsaka država ima svoj grb, zastavo in himno. Ker so to simboli določene skupine ljudi, je treba v vsakem položaju ohraniti ustrezno spoštovanje do njih. Na primer tudi na športnem igrišču, ko se predvaja himna države iz nasprotne ekipe.

POZNAVANJE ZGODOVINE DRŽAVE

Na dela prost dan razmišljam o razlogu zanj in druge spodbujam, da se pogovarjamo o tem.

PRIDOBIVANJE IN PREVERJANJE ZANESLJIVOSTI INFORMACIJ

ISKANJE INFORMACIJ

Pri iskanju informacij uporabljam različne načine in vire informiranja o splošnem dogajanju, da lahko bolje razumem informacije.

ISKANJE INFORMACIJ

Pri iskanju informacij uporabljam različne poznane načine in vire, na primer: o svojih prednikih sem se pozanimal v domačem župnijskem arhivu in preveril, ali držijo podatki, ki so jih pravili sosede.

UPORABNOST DIGITALNE TEHNOLOGIJE

Zavedam se pomena uporabe sodobnih medijev v vsakdanjem življenju, na primer: objavo o pograšanem psu iz naše ulice sem delil na socialnem omrežju (npr. Facebook) stanovalcem iz širšega območja in s tem hitro pomagal pri iskalni akciji.

OCENJEVANJE INFORMACIJ V MEDIJIH, KRITIČNOST DO VIROV INFORMACIJ

Na podlagi različnih informacij sem si ustvaril svoje mnenje, vendar vem, kateremu viru lahko zares zaupam.

OCENJEVANJE INFORMACIJ V MEDIJIH, KRITIČNOST DO VIROV INFORMACIJ

Preverjam javne informacije, ki pomembno vplivajo na moje vsakodnevno življenje in delo. Različne informacije o bolezni covid-19, ki krožijo po spletu in medijih, primerjam z informacijami v večernih poročilih.

DOBRO ZAME IN ZA DRUŽBO

SKRB ZA TELESNO IN DUŠEVNO ZDRAVJE

Načrtujem različne aktivnosti za zdravo življenje in kakovostno preživljanje prostega časa. Na primer s pomočjo različnih aktivnosti skrbim za umirjenost, čeprav imam v tistem trenutku večje težave.

PREPOZNAVANJE IN IZRAŽANJE ČUSTEV

Ko opazim škodo, ki mi jo je povzročil serviser, se o tem najprej pogovorim z bližnjimi, da bi preprečil izbruh neobvladljive jeze.

AKTIVNO SODELOVANJE

Odzovem se na povabilo manjše skupine stanovalcev, da se bomo pogajali s podjetjem, ki želi v bližini naših domov škodljivo posegati v naravo.

AKTIVNO SODELOVANJE

Kot prostovoljec pomagam v lokalnem društvu.

PREVZEMANJE ODGOVORNOSTI

Vem, zakaj se je treba vesti odgovorno, čeprav je majhna verjetnost, da bi bil za svoje majhne kršitve kaznovan, na primer v prometu, na javnih prostorih, pri ravnanju z odpadki – na izletih v planine vedno odnesem svoje smeti v dolino.

VZTRAJANJE PRI RAVNANJU

Negativni odgovor na mojo pritožbo me ne odvrne, da se ne bi še naprej boril za svoje pravice. Ne obupam, če ni takojšnjih rezultatov.

VZTRAJANJE V RAVNANJU

Ne obupam, če ni takojšnjih rezultatov, na primer nisem odnehal s pozivi za prenovo poslopja vrtca, čeprav se mi ni pridružilo veliko staršev.

USMERJENOST K ZADANEMU CILJU

Naredil sem načrt, kako doseči cilj: v svojem življenju bom z več športa in ustrezno hrano odpravil slabe navade. To bom dosegel v nekaj letih, najpozneje do praznovanja okrogle obletnice.

USMERJENOST K ZADANEMU CILJU

Vztrajam pri cilju, ki smo si ga zadali za prostovoljsko akcijo, v kateri sodelujem – čeprav nismo bili deležni navdušenja ali dobrega odziva vseh, ki jim pomagamo.

SOOČANJE Z IZZIVI

Novosti se učim tudi v svojem prostem času, na primer na izletu se učim uporabljati pametni telefon za navigacijo do cilja.

SOOČANJE Z IZZIVI

Sprememb se ne bojim, na primer pomagal sem poškodovancu in uporabil tudi defibrilator – pripomoček za oživljanje, četudi nisem vajen ravnati z njim.

SODELOVANJE Z DRUGIMI

OBVLADOVANJE KOMUNICIRANJA V SKUPINI

Naučil sem se, da v delovnem okolju ne prekinjam sogovornika, ko govori, čeprav bi mu rad v trenutku odgovoril.

SPODBUJANJE SODELOVANJA V TIMU

Rad se družim z drugimi, ko opravljamo skupno delo. Včasih ob tem poskrbim za manjšo pogostitev, da je razpoloženje boljše.

SOOČANJE Z NESOGLASJI

Če bi me sosed žalil, bi se skušal z njim pogovoriti, kaj želi. Šele nato bi odšel in pretrgal odnose z njim.

SPOSOBNOST POGAJANJA

Lahko sklepam dogovore za doseganje skupnih ciljev in na primer vplivam na to, da si med seboj razdelimo delo, čeprav so pri tem nekateri zadržani.

POVEZOVANJE MED GENERACIJAMI

Verjamem, da lahko razlike med generacijami povezujejo: mladini sem pokazal, kako smo nekoč nasekali drva, da je bilo lažje zakuriti, oni pa so me naučili, kako uporabiti nove pripomočke za preprosto prižiganje ognja v peči.

SPOŠTOVANJE SEBE IN DRUGIH

RAZVOJ IN SPOŠTOVANJE LASTNIH VREDNOT

Poznam svoje vrednote, kot so družina, spoštovanje, poštenost, delavnost, pomoč drugim, in se – če je treba – pred drugimi tudi zavzemam zanje.

RAZVOJ IN SPOŠTOVANJE LASTNIH VREDNOT

Na sestanku sem se javno zavzel za spoštovanje odločitev o skupni lastnini, ki so si jo drugi nameravali neopazno prilastiti, ker je nihče ne uporablja – čeprav bom morda zaradi tega manj priljubljen.

IZRAŽANJE IN SPREJEMANJE KRITIKE IN POHVALE

Poslušam prijateljevo pripombo o mojem zamujanju in se potrudim, da ne bi ravnal užaljeno, saj me je tudi precej pohvalil.

SPOSOBNOST EMPATIJE

Zaznavam in razumem težave drugih ljudi, na primer iskreno se pogovorim s prijateljem, ki se je znašel v težavah.

IZRAŽANJE STRPNOSTI

Poskušam razumeti položaj drugačnih od sebe, čeprav postanem ob njih nemiren.

IZRAŽANJE STRPNOSTI

Poskušam razumeti drugačne in sobivati z njimi: na primer vljudno pozdravljam brezdomca, ki navadno prosjači pred službenim vhodom.

ISKANJE IN SPREJEMANJE POMOČI

Poiščem pomoč, ker vem, da jo potrebujem pri izpolnjevanju vloge za uveljavljanje pravice do brezplačnega parkiranja v našem naselju – čeprav mi je nekoliko nerodno.

RAZUMEVANJE VEČKULTURNOSTI

Naučil sem voščiti »dober tek« v dveh različnih tujih jezikih, da lahko to pri malici zaželim tudi svojim tesnim sodelavcem, ki so drugih narodnosti.

SKRB ZA PRIHODNJE GENERACIJE

UPOŠTEVANJE NAVODIL ZA VAROVANJE NARAVE

Načrtujem tedenske nakupe živil, ker želim zmanjšati količino zavržene hrane.

SKRB ZA OKOLJE

Pozanimal sem se, katero odpadno hrano lahko odvržemo v domači kompostnik, okolju škodljive odpadke iz kuhinje vedno odvržem v ustrezen zabojnik.

OZAVEŠČENOST O SPREMEMBAH V DRUŽBI

Nimam zadržkov glede zaposlitve v tujini, a se ob tem ne slepim glede slabosti, ki bi jih prinesla morebitna selitev iz domačega okolja za širšo družino.

SKRB ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST IN OBNOVLJIVE VIRE

Vem, kako lahko poskrbim za varčevanje z energijo, na primer z zastiranjem oken pred soncem prihranim energijo za klimatiziranje prostorov; z energijo varčujem tako, da zračim in sledim sobni temperaturi in vlažnosti prostorov.